

Rahtasan goikkeha máinnas

Juos leat lohkan máidnasa olbmás, guhte gávnmai čáhkalakkis golleártna, de sáhtát imaštallat, manin su measta odđa goikket biedganii nu jodánit, ovtta dálvvis. Mun lean maiddái smiehttan ášši, das lea soaitán geavvat ná:

Guovža jodii meahcis ja ozai saji, gos sáhtášii dálvenahkáriid oadđit. Buorre sadji ii dušše orron gávdnomiin. Dat ii ožžon leat liiggás uhci, dasgo galggaihan doppe beassat vehá jorihitge. Dat ii ožžon leat liiggás stuorisge, dasgo muđui dohko galbmošii. Dat galggašii bissut goikkisin nu, ahte suddi čázit eai rávkkašii oadđi guovžža liiggás árrat gidđat.

Guovža álggii leat juo viehka váiban. Dat lei oppa geasi borran nu, ahte lei bures buidon dálvenahkáriid várás.

- Gal dat sadji galggašii farga gávdnot, muđui son nohkašii vaikko guovdu gieddi.

Nahkárat dedde juo garrasit guovžža čalmmiid, go dat áiccai miestagiid gaskkas goikkeha. Gáma orui leamen dego justa su várás dohko guđđojuvvon ja váiban guovža guokkardii sisa ja nohkai dalán.

Gumpe lei lámppán valvvis ja ruhtai okto meahcis. Dat lei váiban ja háliidii vehá vuoiñastit, muhto vuos galggai gávdnat dorvvolaš saji, gos duosttašii orustit. Iihan dan diehtán, vaikko muhtin guovža boadašii su givssidit. Dan botta go gumpe ozai vuoiñastansaji, de dat áiccai buorre goikkeha miestagiid gaskkas, vuohkasit čihkosis. Gumpe guokkardii gápmaga sisa ja nohkai.

Rieban njolggástii duđavažžan bálgá, dat lei justa goddán njoammila ja borran dan, čoavji lei áibbas dievva. Rieban háliidii beassat veháš vuoiñastit, muhto vuos galggai gávdnot dorvvolaš sadji, amas gumpet eai beasašii hárdit su njálgga nahkáriid. Rieban geahčastalai sajiid ja smiehtai, ahte livčče ávkálaš máhttit goarknut. Sáhtášii goarknut murrui vuoiñastit, muhto go ii máhte, de ii máhte. Rieban go heittii muoraid geahčadeames ja jorgalii čalmmiidis vuollelii, ja de son áiccai goikkeha.

- Na duot dat gale livčče buorre vuoiñastansadji, dohko ii gumpege ipmir boahitit, smiehtai rieban ja guokkardii sisa ja nohkai.

Njállá lei vuolgan vulos duoddariin, go borramuš doppe geahppánii. Lei bággu vuolgit vuovdái borramuša ohat, go lei nu nealgi, vaikko vuovddis ledjege riebanat – njála vašálaččat. Njállá lei gávdnan vuovddis buresge borramuš ja áiggui dál vuolgit ruoktot duoddari, muhto árvalii vuos vehá vuoiñastit. Galggai beare gávdnat dorvvolaš vuoiñastansaji, gos eai riebanat beasašii su hárdit. Njállá joradii muoraid duohkin ja miestagiid gaskkas ja deaivvai viimmat goikkeha. ”Duot gale lea juo bures čihkosis, diehko gal eai riebanat gávna”, smiehtai njállá ja guokkardii gápmaga sisa ja nohkai.

Neahti njuikkodii muorain, dasgo muorain lei buorre orrut, eai beassan stuorábut eallit su hommáid hárdit. Oadđin muoras dušše lei vehá váttis; neahti lei nu háhppilis ealli, ahte oadedetttiinge son jorai ja lihkadii nu, ahte ii dáhtton oaksesuorggis bissut. Muhtimin lei geavvan nuge, ahte neađi nahkáriid lei boahán hehtet vuoražas, go neahti lei vahágis gorjon menddo lahka dan beasi. Dál neahtige lei geahčastallamin idjasaji alces, go albmi lei dan hápmásaš, ahte ihkku sáhtášii vaikko arvestit. Muorain ii oidnon doarvái suhkes sadji, mii livčče doallan neađi goikkisin, juos arvagoahatá.

Eatnamii geahčadettiin neahti fáhkkestaga áiccai goikkeha, mii heivešii bures idjasadjin. Neahti luoitilii várrugasat muoras ja livkkihii gápmaga sisa ja nohkai.

Buoidda livkkii duohko deike geđggiid ja vettiid lomiin, dat lei oalle duđavaš iežas eallimii, go oaččui johtit friddja ja hárddegeahttá geađgejuovain. Olbmotge dikte su leat dán áigge ráfis, go gonagasat eai šat dárbbášan buoiddanáhkkebeaskkaid, ja olbmot ledje dange hoksán, ahte juos buoidda ássá dálu lahka, de eai buotlágánat sáhpánat bilit sin dávviriid rájuin ja gealláriin. Livkkidettiinis dakŋasiid gaskkas buoidda áiccai goikkeha miestagiid gaskkas ja dihtoáŋgir go lei, de livkkihii sisa dutkat dan buorebut. Dimis ja liekkas orui sadji leamen, buoidda árvalii vuoiŋnastit veháš áigge nu dorvvolaš sajis ja nohkai.

Nirpi, meahci unnimus návdi, galggai álo fáruhit stuorábiid elliid. Danin dat jođiige dábálaččat čihkosis, sáhpán ráiggiin lei buorre čiehkádallat. Nirppis lei dávjá nealgi ja danin dat sáhtii vuolgit borramuš háhkat dallege, go earát beaivenávddit ledje juo oadđimin. Muhtin bivdoreaissus nirpi deaivvai boahtit goikkeha lahka, dat mielastuvai gápmagii, go sadji orui leamen nu liekkas ja dorvvolaš. Nirpi mearridii báhcit gápmagii ássat, go dat lei suohttasut ássansadji go lakta sáhpánráigi.

Guovža lei gávndan alcces buorre beasi dálvá. Gumpe, rieban, njálla, neahti, buoidda ja nirpi ledje háliidan veháš vuoiŋnastit dorvvus, muhto sii ledjege maiddá nohkkan guhkit áigái. Buohkat odde nu njálgát ja lossadit, ahte eai fuobmán gohccitge oppa dálvvis, buohkat earet nirpi, geas lei duollet dálle nu nealgi, ahte galggai fitnat bivddus. Muhto juohke bivdoreaissus nirpi máhcai goikkeha sisa vuoiŋnastit.

Muhtin beaivve dálvvi maŋŋá beaivváš liggii unna láddo nu, ahte dohko ovddit čavčča monnejuvvon čuoikamonit álge ahtanuššat. Moadde vahku geažes láddos loktanii čuoikadoahkki. Čuoikat girdiledje okta ovta guvlui, nubbe nuppi guvlui, ja muhtin sis girdii goikkeha lusa. Goikkehis badjánii liegga áibmu, ledjehan doppe ollu ássit. Čuoikkas lei maiddá miella vehá vuoiŋnastit ja liggedallat, nuba dat guokkardii gápmaga sisa. Unna čuoikkaš ii báhcán ruodjasa ala nirpi báldii veallát, muhto čáŋai dan meattá ja maiddá buoidaga meattá ja neađi meattá ja njála meattá ja rieban meattá ja gumppe meattá ja maŋimustá velá guovžžasge meattá. Gámanjunis dat gávnna buorre saji, gosa dat orustii.

Vuoiŋnastettiinis čuoika nealggui. Nealgečovjjiin dat áiccai juoga nu dipmá das lahka ja árvalii čugget dasa, juos vaikko doppe borramuš gávdnošii. Čuoika stellii njammannjunis dipma sadjái ja álggii njammat, muhto vuoi, dat dipma sadji leige guovžža njunni. Guovža suorganii ja suhtai, go juoga nu su njunnái čuggii. Suorganettiinis guovža ii muitán, gos son lei ja boltasii nu jođánit, ahte goikket rahtasii ja buot dan ássit girde duohko deike miestagiid ala ja vuollái. Eallit suorganedje, go áice geaiguin sii ledje oadđán bálddalaga. Das go sii besse julggiideaset ala, de buohkat báhtaredje geidnosis. Miestagiid gaskii ii báhcán šat go rahtasan goikket.

čáli: Miina Seurujärvi